

HOTĂRÂRE

pentru controlul constituționalității articolului 41 alin.(4) din
Codul educației al Republicii Moldova nr.152 din 17 iulie 2014
(asigurarea elevilor cu manuale școlare)
(sesizarea nr.162a/2016)

nr. 7 din 16.02.2017

Monitorul Oficial nr.201-213/71 din 23.06.2017

* * *

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, statuând în componența:
DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
DI Veaceslav ZAPOROJAN, *judcători*,
cu participarea dnei Aliona Balaban, *grefier*,
Având în vedere sesizarea depusă la 28 decembrie 2016
și înregistrată la aceeași dată,
Examinând sesizarea menționată în ședință plenară publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în camera de consiliu,
Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională la 28 decembrie 2016, în temeiul art.135 alin.(1) lit.a) din [Constituție](#), art.25 lit.g) din [Legea cu privire la Curtea Constituțională](#) și art.38 alin.(1) lit.g) din [Codul jurisdicției constituționale](#), de către deputații în Parlamentul Republicii Moldova, dnii Vasile Bolea și Vladimir Odnostalco, pentru controlul constituționalității articolului 41 alin.(4) din [Codul educației al Republicii Moldova nr.152 din 17 iulie 2014](#).

2. Autorii sesizării au pretins, în esență, că dispozițiile articolului 41 alin.(4) din [Codul educației al Republicii Moldova](#) sunt contrare prevederilor articolelor 16 și 35 din [Constituție](#).

3. Prin decizia Curții Constituționale din 19 ianuarie 2017, sesizarea a fost declarată admisibilă, fără a prejudeca fondul cauzei.

4. În procesul examinării sesizării, Curtea Constituțională a solicitat opiniile Președintelui Republicii Moldova, Parlamentului și Guvernului.

5. La ședința plenară publică a Curții au participat deputații în Parlament, dnii Vasile Bolea și Vladimir Odnostalco, autori ai sesizării. Sesizarea a fost susținută de către dl Vasile Bolea. Parlamentul a fost reprezentat de către dl Valeriu Kuciuk, șef al Serviciului reprezentare la Curtea Constituțională și organele de drept din cadrul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului. Guvernul a fost reprezentat de către dna Rodica Josanu, șef al Secției juridice a Ministerului Educației.

ÎN FAPT

6. La 17 iulie 2014, Parlamentul a adoptat Codul educației al Republicii Moldova, prin care a fost stabilit cadrul juridic al raporturilor privind proiectarea, organizarea, funcționarea și dezvoltarea sistemului de educație din Republica Moldova.

7. Potrivit articolului 41 alin.(1) din [Codul educației al Republicii Moldova nr.152 din 17 iulie 2014](#) (în continuare – Codul educației), în instituțiile de învățământ general se utilizează manuale școlare, elaborate în baza Curriculumului național, selectate și editate prin concurs.

8. Astfel, articolul 41 alin.(3) din același cod stabilește că elevii din învățământul primar sunt asigurați cu manuale școlare în mod gratuit. Totodată, dispozițiile alineatului (4) al aceluiași articol prevăd că elevii claselor V–XII sunt asigurați cu manuale școlare conform schemei de închiriere aprobate de Ministerul Educației.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

9. Prevederile relevante ale Constituției Republicii Moldova (republicată în M.O., 2016, nr.78, art.140) sunt următoarele:

Articolul 35

Dreptul la învățătură

„(1) Dreptul la învățătură este asigurat prin învățământul general obligatoriu, prin învățământul liceal și prin cel profesional, prin învățământul superior, precum și prin alte forme de instruire și de perfecționare.

[...]

(4) Învățământul de stat este gratuit.

[...]

(7) Învățământul liceal, profesional și cel superior de stat este egal accesibil tuturor, pe bază de merit.

[...]”.

10. Prevederile relevante ale [Codului educației al Republicii Moldova nr.152 din 17 iulie 2014](#) (M.O., 2014, nr.319-324, art.634) sunt următoarele:

Articolul 12

Structura sistemului de învățământ

„Sistemul de învățământ este organizat pe niveluri și cicluri în conformitate cu Clasificarea Internațională Standard a Educației (ISCED–2011):

a) nivelul 0 – educația timpurie:

– educația antepreșcolară;

– învățământul preșcolar;

b) nivelul 1 – învățământul primar;

c) nivelul 2 – învățământul secundar, ciclul I: învățământul gimnazial;

d) nivelul 3:

– învățământul secundar, ciclul II: învățământul liceal;

– învățământul profesional tehnic secundar;

e) nivelul 4 – învățământul profesional tehnic postsecundar;

f) nivelul 5 – învățământul profesional tehnic postsecundar nonterțiar;

g) nivelul 6 – învățământul superior, ciclul I: învățământ superior de licență;

h) nivelul 7 – învățământul superior, ciclul II: învățământ superior de master;

i) nivelul 8 – învățământul superior, ciclul III: învățământ superior de doctorat.”

Articolul 13

Învățământul obligatoriu

„(1) Învățământul obligatoriu începe cu grupa pregătitoare din învățământul preșcolar și se finalizează cu învățământul liceal sau învățământul profesional tehnic secundar și postsecundar.

(2) Obligativitatea frecventării învățământului obligatoriu încetează la vârsta de 18 ani.

(3) Responsabilitatea școlarizării obligatorii a copiilor cu vârsta de până la 16 ani revine părinților sau altor reprezentanți legali și autorităților administrației publice locale de nivelurile întâi și al doilea.

(4) Ministerul Educației elaborează, aprobă și monitorizează respectarea regulamentelor de școlarizare obligatorie a copiilor de vârstă școlară.”

Articolul 20

Organizarea învățământului general

„(1) Învățământul general cuprinde:

a) educația timpurie:

– grupele antepreșcolare, pentru copiii cu vârsta de la 0 la 3 ani;

– grupele preșcolare, pentru copiii cu vârsta de la 3 la 6 (7) ani, inclusiv grupele pregătitoare;

b) învățământul primar: clasele I–IV;

c) învățământul gimnazial: clasele V–IX;

d) învățământul liceal: clasele X–XII (XIII).

(2) Învățământul general include, de asemenea, învățământul special, învățământul extrașcolar, alternativele educaționale.

[...]

Articolul 41

Manualele școlare

„(1) În instituțiile de învățământ general se utilizează manuale școlare, elaborate în baza Curriculumului național, selectate și editate prin concurs, în baza unui regulament aprobat de Ministerul Educației.

(2) În instituțiile de învățământ general se pot utiliza și manuale alternative, elaborate în baza Curriculumului național, selectate pe bază de concurs și recomandate de Ministerul Educației.

(3) Elevii din învățământul primar sunt asigurați cu manuale școlare în mod gratuit.

(4) Elevii claselor V–XII sunt asigurați cu manuale școlare conform schemei de închiriere aprobate de Ministerul Educației.

(5) Elevii din familiile social vulnerabile beneficiază de facilități la închirierea manualelor școlare, în condițiile stabilite de Guvern. ”

11. Prevederile relevante ale [Hotărârii Guvernului nr.876 din 22 decembrie 2015](#) cu privire la asigurarea cu manuale a elevilor (M.O., 2016, nr.2-12, art.3) sunt următoarele:

„[...]

5. Elevii claselor V–XII, inclusiv elevii din sistemul de învățământ profesional tehnic în care se realizează și învățământul liceal, sunt asigurați cu manuale școlare prin intermediul Schemei de închiriere a manualelor școlare.

6. Plata de închiriere a manualelor se stabilește anual de către Fondul special pentru manuale, în funcție de gradul de uzură și costul fiecărui manual precizat pentru anul respectiv și se aprobă de Ministerul Educației.

[...].”

12. Prevederile relevante ale [Declarației Universale a Drepturilor Omului](#) (adoptată la 10 decembrie 1948, la New York și ratificată de Republica Moldova prin [Hotărârea Parlamentului nr.217-XII din 28 iulie 1990](#)) sunt următoarele:

Articolul 26

„1. Orice persoană are dreptul la educație. Educația trebuie să fie gratuită, cel puțin în ce privește învățământul elementar și de bază. Învățământul elementar este obligatoriu. Învățământul tehnic și profesional trebuie să fie accesibil tuturor; accesul la studii superioare trebuie să fie deschis tuturor pe baza deplinei egalități în funcție de merit.

2. Educația trebuie să urmărească dezvoltarea deplină a personalității umane și întărirea respectului pentru drepturile omului și pentru libertățile fundamentale. Ea trebuie să stimuleze înțelegerea, toleranța și prietenia între toate popoarele și între toate grupurile rasiale sau religioase, precum și dezvoltarea activității Organizației Națiunilor Unite pentru menținerea păcii.

3. Părinții au, cu prioritate, dreptul să aleagă felul educației care urmează să fie dată copiilor lor. ”

13. Prevederile relevante ale [Convenției cu privire la drepturile copilului](#) (adoptată la 20 noiembrie

1989 și ratificată de Republica Moldova prin [Hotărârea Parlamentului nr.408-XII din 12 decembrie 1990](#)) sunt următoarele:

Articolul 28

„1. Statele părți recunosc dreptul copilului la educație și, în vederea asigurării exercitării acestui drept în mod progresiv și pe baza egalității de șanse, vor urmări în special:

- a) să facă învățământul primar obligatoriu și gratuit pentru toți;
 - b) să încurajeze diferite forme de învățământ secundar, atât general cât și profesional, să le facă deschise și accesibile oricărui copil și să ia măsuri corespunzătoare, cum sunt instituirea gratuității învățământului și acordarea unui ajutor financiar în caz de nevoie;
 - c) să asigure tuturor accesul la învățământul superior, în funcție de capacitățile fiecăruia, prin toate mijloacele adecvate;
 - d) să facă deschise și accesibile tuturor copiilor informarea și orientarea școlară și profesională;
 - e) să ia măsuri pentru a încuraja frecventarea școlii cu regularitate și reducerea ratei de abandonare a școlii.
- [...].”

14. Prevederile relevante ale [Pactului internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale](#) (adoptat la 16 decembrie 1966, la New York și ratificat de Republica Moldova prin [Hotărârea Parlamentului nr.217-XII din 28 iulie 1990](#)) sunt următoarele:

Articolul 13

„1. Statele părți la prezentul Pact recunosc dreptul pe care îl are orice persoană la educație. Ele sunt de acord că educația trebuie să urmărească deplina dezvoltare a personalității umane și a simțului demnității sale și să întărească respectarea drepturilor omului și libertăților fundamentale. Pe lângă aceasta, ele sunt de acord că prin educație orice persoană trebuie să devină capabilă de a juca un rol util într-o societate liberă, că educația trebuie să favorizeze înțelegerea, toleranța și prietenia între toate națiunile și toate grupurile rasiale, etnice sau religioase și să încurajeze dezvoltarea activităților Națiunilor Unite pentru menținerea păcii.

2. Statele părți la prezentul Pact recunosc că în vederea asigurării deplinei exercitări a acestui drept:

- a) învățământul primar trebuie să fie obligatoriu și accesibil tuturor în mod gratuit;
 - b) învățământul secundar, sub diferitele sale forme, inclusiv învățământul secundar tehnic și profesional, trebuie să fie generalizat și să devină accesibil tuturor prin toate mijloacele potrivite și în special **prin instaurarea în mod progresiv a gratuității lui;**
 - c) învățământul superior trebuie să devină accesibil tuturor în deplină egalitate, în funcție de capacitatea fiecăruia, prin toate mijloacele potrivite și în special prin introducerea treptată a gratuității.
- [...].”

15. Prevederile relevante ale Protocolului adițional la [Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale](#) (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin [Hotărârea Parlamentului nr.1298-XIII din 24 iulie 1997](#)) sunt următoarele:

Articolul 2

Dreptul la instruire

„Nimănui nu i se poate refuza dreptul la instruire. Statul, în exercitarea funcțiilor pe care și le va asuma în domeniul educației și al învățământului, va respecta dreptul părinților de a asigura această educație și acest învățământ conform convingerilor lor religioase și filozofice.”

ÎN DREPT

16. Din conținutul sesizării, Curtea observă că aceasta vizează, în esență, modul de asigurare a elevilor claselor V–XII cu manuale școlare.

17. Astfel, sesizarea se referă la un ansamblu de elemente și principii cu valoare constituțională conexe, precum dreptul la învățătură și principiul gratuității învățământului.

A. ADMISIBILITATEA

18. În conformitate cu decizia sa din 19 ianuarie 2017, Curtea a reținut că, în temeiul art.135 alin.(1) lit.a) din [Constituție](#), art.4 alin.(1) lit.a) din [Legea cu privire la Curtea Constituțională](#) și art.4 alin.(1) lit.a) din [Codul jurisdicției constituționale](#), controlul constituționalității legilor, în speță a [Codului educației](#), ține de competența Curții Constituționale.

19. Articolele 25 lit.g) din [Legea cu privire la Curtea Constituțională](#) și 38 alin.(1) lit.g) din [Codul jurisdicției constituționale](#) abilitază deputatul în Parlament cu dreptul de a sesiza Curtea Constituțională.

20. Curtea menționează că prerogativa cu care a fost investită prin articolul 135 alin.(1) lit.a) din [Constituție](#) presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia.

21. Curtea reține că obiectul controlului constituționalității îl constituie prevederile art.41 alin.(4) din [Codul educației](#), care stabilesc că „*elevii claselor V–XII sunt asigurați cu manuale școlare conform schemei de închiriere aprobate de Ministerul Educației*”.

22. Curtea constată că dispozițiile legale contestate nu au constituit anterior obiect al controlului constituționalității.

23. Prin urmare, Curtea apreciază că sesizarea nu poate fi respinsă ca inadmisibilă și nu există nici un alt temei de sistare a procesului, în conformitate cu prevederile articolului 60 din [Codul jurisdicției constituționale](#).

24. Curtea observă că autorii sesizării, invocând încălcarea articolelor 16 și 35 din [Constituție](#), au pretins, în esență, că prevederile criticate contravin textului constituțional care consacră gratuitatea învățământului de stat.

25. Astfel, pentru a elucida aspectele abordate în sesizare, Curtea va opera cu prevederile articolului 35 din [Constituție](#), cu raționamentele expuse în jurisprudența sa, precum și va ține cont de actele internaționale în materie.

B. FONDUL CAUZEI

PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 35 DIN [CONSTITUȚIE](#)

26. Autorii sesizării consideră că dispozițiile legale criticate încalcă prevederile articolului 35 din Constituție, potrivit căruia:

„(1) Dreptul la învățătură este asigurat prin învățământul general obligatoriu, prin învățământul liceal și prin cel profesional, prin învățământul superior, precum și prin alte forme de instruire și de perfecționare.

[...]

(4) Învățământul de stat este gratuit.

[...]

(7) Învățământul liceal, profesional și cel superior de stat este egal accesibil tuturor, pe bază de merit.

[...]”.

1. Argumentele autorilor sesizării

27. În opinia autorilor sesizării, dispozițiile articolului 41 alin.(4) din [Codul educației](#), care reglementează asigurarea elevilor claselor V–XII cu manuale școlare, conform schemei de închiriere aprobate de Ministerul Educației, sunt neconstituționale, deoarece prin impunerea achitării unor plăți pentru manualele școlare se încalcă prevederile articolului 35 alin.(4) din [Constituție](#), care dispun că „învățământul de stat este gratuit”.

2. Argumentele autorităților

28. În opinia sa, Parlamentul a menționat că potrivit prevederilor constituționale, statul asigură dreptul la învățătură prin învățământul general obligatoriu, prin învățământul liceal și prin cel profesional, prin învățământul superior, precum și prin alte forme de instruire și de perfecționare. Totodată, dreptul de

acces al persoanelor la educație impune statului obligația de a furniza cu caracter gratuit acest serviciu, în anumite limite și cu anumite standarde prescrise distinct pentru fiecare nivel de educație.

29. În viziunea Parlamentului, stabilirea unor dispoziții speciale în Codul educației nu reprezintă o încălcare a prevederilor constituționale, întrucât instituirea unor taxe de chirie pentru elevii din clasele V–XII reprezintă un aport la realizarea scopului educațional și are drept obiectiv constituirea unui sistem de recuperare a costurilor manualelor și de finanțare ulterioară a editării sau reeditării lor.

30. Președintele Republicii Moldova susține, în opinia prezentată, că din coroborarea prevederilor alin.(1) și (7) ale art.35 din [Constituție](#) rezultă că prin noțiunea de „învățământ general obligatoriu” se subînțelege doar învățământul primar (clasele I-IV) și cel gimnazial (clasele V-IX), deoarece cel liceal, profesional și superior, cu toate că este egal accesibil tuturor, este posibil exclusiv de realizat pe bază de merit. Prin urmare, având în vedere că statul stabilește obligativitatea studiilor până la finele ciclului I al învățământului secundar, toți elevii din cadrul învățământului general obligatoriu, indiferent de tipul de proprietate a instituțiilor de învățământ, publică sau privată, trebuie să dispună de dreptul de a fi asigurați cu manuale gratuite.

31. Potrivit Guvernului, dispozițiile contestate nu încalcă prevederile Legii Supreme, atât timp cât acestea vin să asigure o continuitate a cadrului legal în domeniul învățământului.

32. De asemenea, Guvernul menționează că, în opinia sa, gratuitatea învățământului de stat nu poate fi privită drept absolută, după cum nu este absolută nici obligația de a parcurge toate etapele învățământului. Astfel, instituirea prin lege a modului de oferire a manualelor pentru elevii claselor V–XII prin schema de închiriere reprezintă o modalitate de acoperire, în parte, a cheltuielilor pe care le implică serviciile educaționale în vederea realizării dreptului la educație. Plățile pentru închirierea manualelor pentru învățământul gimnazial și liceal, nefiind excesive, nu sunt de natură să limiteze exercitarea dreptului la educație. Prin urmare, în speță există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul legitim urmărit.

3. Aprecierea Curții

33. Curtea reține că articolul 35 din [Constituție](#) garantează, cu titlu de principiu, dreptul la învățătură.

34. Astfel, în [Hotărârea nr.27 din 29 septembrie 1998](#), Curtea a statuat că: „[...] **Dreptul la învățătură constituie unul dintre cele mai importante drepturi sociale ale omului. Acest drept creează premisele necesare pentru afirmarea plenară a personalității și a demnității umane, precum și pentru dezvoltarea întregii societăți.**”

35. Prin prisma actelor internaționale, dreptul la învățătură este garantat de art.2 din Protocolul 1 la [Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale](#), art.28 din [Convenția cu privire la drepturile copilului](#), art.13 din [Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale](#) și de art.26 din [Declarația Universală a Drepturilor Omului](#).

36. În acest sens, Curtea relevă că din prevederile instrumentelor juridice internaționale rezultă că în sarcina statului incumbă obligația de a asigura învățământul primar obligatoriu și gratuit pentru toți, de a încuraja diferite forme de învățământ secundar, atât general, cât și profesional, care trebuie să fie deschise și accesibile oricărui copil, și de a lua măsuri corespunzătoare, precum **instituirea gratuității învățământului și acordarea unui ajutor financiar în caz de nevoie.**

37. Totodată, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a recunoscut că, deși este deosebit de important, totuși, dreptul la instruire nu este absolut și poate fi supus unor limitări. Aceste limitări sunt implicit acceptate atâta timp cât nu este afectată esența dreptului, pentru că dreptul de acces la educație „prin însăși natura sa trebuie să fie reglementat de către stat” (cauza *Catan și alții c. Republicii Moldova și Federației Ruse*, hotărârea din 19 octombrie 2012, § 140 și cauza „*Aspecte privind regimul lingvistic în școlile din Belgia*” c. *Belgiei*, hotărârea din 23 iulie 1968, § 3).

38. De asemenea, în cauza *Campbell și Cosans v. Regatul Unit*, Curtea Europeană a statuat că **dreptul la instruire impune adoptarea unor reglementări de către state**, care pot fi variabile în timp și în spațiu, în funcție de nevoile societății și de resursele comunității statale, precum și în funcție de resursele membrilor acesteia, însă asemenea **reglementări nu trebuie niciodată să fie de natură de a**

aduce atingere înseși substanței acestui drept (*hotărârea din 25 februarie 1982*).

39. În acest context, Curtea reține că statul, prin politicile sale, are obligația de a crea condiții pentru asigurarea dreptului la educație, inclusiv de a decide programele, modul și mijloacele prin care se realizează învățământul, nivelul până la care educația este obligatorie, precum și instituirea unor garanții și **acordarea gratuită de mijloace necesare pentru realizarea învățământului**. Totodată, politica de stat în sfera învățământului urmează a fi îndeplinită în strictă conformitate cu prevederile constituționale.

40. Potrivit articolului 35 alin.(1) din [Constituție](#), dreptul la învățatură este asigurat prin: (1) **învățământul general obligatoriu**; (2) învățământul liceal și cel profesional, (3) învățământul superior, precum și alte forme de instruire și de perfecționare. Totodată, articolul 35 alin.(7) din [Constituție](#) prevede că învățământul liceal, profesional și superior de stat este egal accesibil tuturor, **pe bază de merit**.

41. Astfel, Curtea menționează că **în sfera învățământului general obligatoriu regula este gratuitatea acestuia**. Or, învățământul general obligatoriu constituie fundamentul sistemului de învățământ și este cel mai vizibil element al acestuia, de aceea implicarea statului de a asigura învățământul gratuit este necesară, având în vedere că la acest nivel se pun bazele învățământului.

42. În sensul dispozițiilor constituționale, Curtea reamintește că în jurisprudența sa a statuat că „*învățământul primar și învățământul secundar general este gratuit*” (HCC nr.27 din 29 septembrie 1998). Astfel, odată ce statul, potrivit prevederilor constituționale, și-a asumat responsabilitatea de a asigura învățământul gratuit, respectiv urmează să realizeze această obligație pozitivă prin acordarea de mijloace necesare procesului de învățământ **în mod gratuit**.

43. În același timp, Curtea reține că în învățământul general obligatoriu conceptul de „gratuitate a educației”, ca o garanție constituțională, urmează a fi interpretat ca posibilitatea de a obține cunoștințe în instituții de învățământ fără a fi solicitată o oarecare plată, inclusiv pentru închirierea manualelor.

44. Concomitent, Curtea statuează că un sistem educativ eficient implementează strategii educaționale și prevede asigurarea gratuită cu mijloace necesare, inclusiv manuale, la anumite niveluri de învățământ, dezvoltând astfel mecanisme care ajută la acumularea cunoștințelor.

45. În acest sens, Curtea menționează și practica altor state, care prevede asigurarea gratuită a elevilor din învățământul obligatoriu cu manuale școlare (România, Franța, Germania, Letonia), iar unele state asigură învățământul gratuit, respectiv cu toate mijloacele necesare procesului de învățământ, și în cadrul studiilor universitare (Suedia, Norvegia).

46. Cu referire la normele contestate, Curtea relevă că, în conformitate cu art.72 alin.(3) lit.k) din [Constituție](#), organizarea generală a învățământului se reglementează prin lege organică. Astfel, potrivit competențelor, Parlamentul a dezvoltat prevederile constituționale privind învățământul general obligatoriu în Codul educației.

47. Curtea observă că, în conformitate cu art.20 din [Codul educației](#), învățământul general cuprinde: 1) *învățământul primar: clasele I–IV*; 2) *învățământul gimnazial: clasele V–IX*; și 3) *învățământul liceal: clasele X–XII (XIII)*.

48. În același timp, având în vedere prevederile articolului 35 alin.(1) și alin.(7) din [Constituție](#), Curtea statuează că, **prin învățământul general obligatoriu** constituanta legislativă a avut în vedere **învățământul primar și gimnazial**, căruia i-a acordat un regim juridic obligatoriu. Însă următoarele cicluri de învățământ (liceal, profesional și cel superior), așa cum rezultă din logica interpretării art.35 din [Constituție](#), este accesibil tuturor numai pe bază de merit.

49. Prin urmare, Curtea menționează că, în virtutea prevederilor constituționale, potrivit cărora învățământul general este obligatoriu și gratuit, cheltuielile pentru formarea educațională în instituțiile de învățământ general obligatoriu **trebuie să fie acoperite totalmente de la bugetul de stat**.

50. Articolul 41 alin.(1) din [Codul educației](#) stabilește că în instituțiile de învățământ general se utilizează manuale școlare, elaborate în baza Curriculumului național, selectate și editate prin concurs. Totodată, alineatele (3) și (4) ale aceluiași articol dispun că **elevii din învățământul primar sunt asigurați cu manuale școlare în mod gratuit, iar elevii claselor V–IX sunt asigurați cu manuale școlare conform schemei de închiriere aprobate de Ministerul Educației**.

51. De asemenea, Curtea observă că, potrivit [Hotărârii Guvernului nr.876 din 22 decembrie 2015](#)

cu privire la asigurarea cu manuale a elevilor, schema de închiriere prevede stabilirea și încasarea unei plăți (cotă-parte din costul manualului) pentru închirierea manualelor date în utilizare elevilor pentru un an de studii. Plata de închiriere a manualelor se stabilește anual de către Fondul special pentru manuale, în funcție de gradul de uzură și costul fiecărui manual.

52. Astfel, Curtea constată că, spre deosebire de elevii claselor I-IV, care sunt asigurați cu manuale gratuit, **elevii claselor V–IX sunt asigurați cu manuale școlare doar în urma achitării unei plăți de închiriere.**

53. Curtea reține că, în virtutea prevederilor constituționale care **garantează gratuitatea învățământului general obligatoriu**, orice prevedere legală care ar permite stabilirea unor plăți obligatorii pentru elevii din învățământul primar și gimnazial, inclusiv pentru manualele școlare, care constituie un element inerent al procesului de instruire, este contrară Legii Supreme.

54. În concluzie, Curtea reține că dispozițiile art.41 alin.(4) din [Codul educației](#), în partea în care reglementează asigurarea elevilor claselor V-IX cu manuale școlare conform schemei de închiriere, aprobată de Ministerul Educației, sunt contrare principiului constituțional al gratuității învățământului, prevăzut la articolul 35 din [Constituție](#).

55. Adițional, Curtea constată reglementări confuze în Codul educației în partea ce ține de ciclurile învățământului obligatoriu, motiv pentru care va remite o *Adresă* Parlamentului în vederea înlăturării deficiențelor constatate.

Din aceste motive, în temeiul articolelor 135 alin.(1) lit.a) și 140 din [Constituție](#), 26 din [Legea cu privire la Curtea Constituțională](#), 6, 61, 62 lit.a) și 68 din [Codul jurisdicției constituționale](#), Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. Se *admite parțial* sesizarea deputaților în Parlamentul Republicii Moldova, Vasile Bolea și Vladimir Odnostalco.

2. Se *declară neconstituțional* articolul 41 alineatul (4) din [Codul educației al Republicii Moldova nr.152 din 17 iulie 2014](#), în partea în care vizează asigurarea elevilor claselor V-IX cu manuale școlare conform schemei de închiriere aprobate de Ministerul Educației.

3. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE Alexandru TĂNASE

Nr.7. Chișinău, 16 februarie 2017.

PCC-01/162a-7

**Chișinău, 16 februarie 2017
Parlamentul Republicii Moldova**

ADRESĂ

Prin [Hotărârea nr.7 din 16 februarie 2017](#), Curtea Constituțională a declarat neconstituțional articolul 41 alin.(4) din [Codul educației nr.152 din 17 iulie 2014](#), în partea în care vizează asigurarea elevilor claselor V-IX cu manuale școlare conform schemei de închiriere aprobate de Ministerul Educației.

În procesul de examinare a sesizării, Curtea a constatat reglementări confuze și incoerente în [Codul educației](#) în partea ce ține de ciclurile învățământului obligatoriu.

În acest sens, Curtea menționează că, în conformitate cu prevederile articolului 35 din [Constituție](#), **învățământul general obligatoriu cuprinde învățământul primar și gimnazial**, iar învățământul liceal, profesional și cel superior de stat este egal accesibil tuturor numai pe bază de merit.

În același timp, Curtea observă că dispozițiile articolului 13 alin.(1) din [Codul educației](#) stabilesc că

Învățământul obligatoriu începe cu grupa pregătitoare din învățământul preșcolar și se finalizează cu învățământul liceal sau învățământul profesional tehnic secundar și postsecundar, iar articolul 20 prevede că învățământul general cuprinde educația timpurie, învățământul primar (clasele I–IV), învățământul gimnazial (clasele V–IX) și învățământul liceal (clasele X–XII (XIII)).

Prin urmare, având în vedere neconcordanțele existente, Curtea subliniază necesitatea operării modificărilor de rigoare în [Codul educației](#) în vederea aducerii în conformitate cu prevederile constituționale.

Adițional obiectului examinat, Curtea Constituțională consideră necesar a atrage atenția Parlamentului asupra incoerenței dispozițiilor art.13 alin.(2) din [Codul educației](#), care vizează obligativitatea frecventării învățământului obligatoriu până la vârsta de 18 ani, în raport cu durata învățământului general obligatoriu.

În conformitate cu prevederile articolului 28/1 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea solicită Parlamentului să examineze prezenta Adresă și să-i fie comunicate rezultatele examinării acesteia în termenele prevăzute de lege.

PREȘEDINTE Alexandru TĂNASE